

European Network of Councils for the Judiciary (ENCJ) Réseau européen des Conseils de la Justice (RECJ)

Valné zhromaždenie Európskej siete súdnych rád Atény 1. – 3. júna 2022

ATÉNSKA DEKLARÁCIA

o justičnej solidarite v čase krízy

Členovia Európskej siete súdnych rád zhromaždení v Aténach od
1st do 3rd júna 2022 HEREBY DECLARE týmto vyhlasujú, že:

1. Solidarita je súdržnosť, špeciálne medzi jednotlivcami so spoločným záujmom. Solidarita je jednou z hlavných hodnôt, na ktorých stojí Európska Únia. Spomína sa aj v Charte základných práv: "Národy Európy sa rozhodli vytváraním stále užšieho zväzku zdieľať mierovú budúcnosť na základe spoločných hodnôt. Pamätajúc na svoje duchovné a morálne dedičstvo, je Únia založená na nedeliteľných a univerzálnych hodnotách ľudskej dôstojnosti, slobody, rovnosti a solidarity; je založená na zásadách demokracie a právneho štátu. Do stredobodu svojej činnosti stavia človeka, a to zavedením občianstva Únie a vytvorením priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti."
2. Justičná solidarita¹ je dôležitou hodnotou Európy. Európske súdne systémy zdieľajú spoločné hodnoty. Justičná solidarita prispieva k stabilite demokratických inštitúcií a právneho štátu v Európe.
3. Justičná solidarita je založená na viere, že existuje spoločný zmysel pre osud a spoločná identita. Justičná solidarita je veľmi blízko spojená s podporou, zachovaním a obranou právneho štátu a justičnej nezávislosti.
4. Preventívna solidarita je charakterizovaná spoločnými krokmi k zabezpečeniu a zaisteniu právneho štátu a justičnej nezávislosti. Spoločné kroky môžu zahŕňať zdieľanie dobrých postupov pri tvorbe spoločných hodnôt, štandardov a cieľov justičných systémov v Európe. Zahŕňa aj zameranie sa na podporu porozumenia a rešpektovania právneho štátu a nezávislosti justície. Proaktívny postoj samotnej justície je nevyhnutný pre prospech všetkých občanov Európy. Dobrovoľné aktivity, ako je napríklad organizovanie dní otvorených dverí na súdoch, môžu prispieť k objasňovaniu právneho štátu verejnosti².
5. Reaktívna solidarita znamená porozumenie, že máme ponúkať pomoc v rámci európskej justičnej komunity ako odpoveď na útoky voči justičnej nezávislosti a voči právnemu štátu. Ak je národné súdnictvo pod značným tlakom od vládnych alebo iných vnútroštátnych aktérov, medzinárodná pomoc je dôležitá. Justičné systémy by mali podporiť akýkoľvek justičný systém, ktorý čelí takýmto útokom a urobiť všetko čo môžu, aby presvedčili exekutívnu a výkonnú moc, aby tieto podporili všetky kroky proti útokom.

¹ Justičná solidarita v tomto vyhlásení sa myslí ako solidarita medzi sudcami a justičnými systémami presahujúca hranice.

² Pozri ENCJ správy o Dôvere verejnosti a o Image justície.

Obozretná obyčaj, že sudcovia by sa nemali vyjadrovať k politickým sporom, by sa nemala uplatňovať v prípade, keď je ohrozená integrita a nezávislosť justície.³

6. ENCJ, ak je to vhodné, v spolupráci s inými sieťami, môže zohrávať kľúčovú úlohu pri organizovaní takejto pomoci a pri jej propagovaní. Môže vyjadriť objektívne tie najlepšie štandardy použiteľné v danej kríze a tým pomáhať a podporovať postoj národného súdnictva. Môže prijímať žiadosti o podporu od svojich členov. Môže organizovať formálny a neformálny dialóg so všetkými dotknutými subjektmi, ktoré sú schopné pomôcť a môže zohrávať úlohu sprostredkovateľa pri implementácii takejto podpory.
7. Akty solidarity môžu mať mnohé formy a závisia od špecifickej situácie. Niektoré krízové situácie potrebujú dokonca veľmi rýchle akcie. Na národnej úrovni môžu tieto aktivity zahŕňať verejné vyhlásenia, organizovanie cieľenej podpory (peňažnej alebo materiálnej potrebnej na súdoch), organizovanie spájania spriaznených súdov, vytváranie spriatelnených systémov, v ktorých sa sudcovia spájajú za účelom pomoci jednotlivým sudcom alebo písanie listov sudcom v núdzi, ako akty morálnej podpory.
8. Na európskej úrovni môžu akty solidarity zahŕňať zvyšovanie povedomia, publikovanie vyhlásení a hľadanie dialógu s európskymi inštitúciami. Ďalej môžu akty solidarity zahŕňať aj organizáciu konferencií a čo najširšiu publikáciu ich záverov a navrhovaných riešení, spoločné tlačové konferencie s ostatnými justíciami, podporné návštevy alebo akékoľvek iné podporné aktivity v rámci právomocí asociácií⁴.
9. Právnu pomoc možno uskutočniť aj spoločnými postupmi sudcov na európske súdy, ktoré môžu byť treťou stranou. Justičné siete môžu konať ako sprostredkovatelia a môžu zabezpečovať, že pomocné úsilie a spolupráca pri posilňovaní právneho štátu alebo pokrízový vývoj a s tým spojené aktivity, budú koordinované s maximálnym efektom.
10. Zatiaľčo justičná solidarita nemá limity, limity môžu mať aktivity, ktoré uskutočňuje justičná komunita, najmä ak by vyvolávali dojem zasahovania do politických procesov.
11. ENCJ verí, že spolupráca medzi justičnými systémami a sudcami v Európe, pomáha pri narastaní sociálnej kohézie medzi justičnými systémami a ktorá im umožňuje spájať sa v solidarite. Justičné systémy v Európe by mali aktívne hľadať spoluprácu a koordinovať sa za účelom podpory tým justiciám, ktoré potrebujú pomoc. Okrem toho ENCJ zastáva názor, že európske justície majú kolektívnu povinnosť jasne a dôsledne vyjadriť svoj nesúhlas s akýmikoľvek činmi, ktoré by podkopávali nezávislosť jednotlivých sudcov, súdnictva alebo súdnych rád.
12. Vzhľadom na súčasný vývoj v Európe, ENCJ vyzýva všetky vlády aby sa zdržali všetkých foriem stíhania a prenasledovania sudcov (cestou súdnych konaní, disciplinárnych konaní alebo iných foriem zastrašovania) za vyjadrenia v prospech právneho štátu a justičnej nezávislosti. Je povinnosťou sudcov nemlčať ak je ohrozená demokracia, právny štát a základné slobody.
13. ENCJ je solidárne so všetkými sudcami a justíciami v Európe, brániac právny štát a nezávislosť súdov, ktoré garantujú dodržiavanie základných práv a slobôd.

³ Z ENCJ Compendium on Councils for the Judiciary 2021

⁴ V septembri 2018 pozastavila ENCJ členstvo poľskej súdnej rade a následne ju vylúčila v októbri 2021 z dôvodu jej nesúlady s ENCJ Štatútom a nesúlady pri zohrávaní úlohy ochrancu súdnej nezávislosti.